

САНАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Актуальність. Сучасні підприємства корпоративного сектору економіки, функціонують в умовах невизначеності та стратегічних несподіванок, у результаті чого вони опиняються у кризовому стані, насамперед, погіршується фінансово-економічний стан, знижується результативність управління корпоративними фінансами. Коли криза набуває відкритого та загрозливого для діяльності підприємства характеру, постає питання про виживання та збереження стратегічного призначення. За таких умов порятунком та оздоровлення підприємств корпоративного типу має відбуватися за рахунок запровадження антикризового управління, у процесі якого доцільно застосовувати дієві інструменти, серед яких гідне місце займає санація.

Результати дослідження. Сутність антикризового управління полягає у використанні комплексу дієвих управлінських рішень для гармонізації стану підприємства відповідно до змін зовнішнього середовища та з метою забезпечення його стабільного функціонування та розвитку. Антикризове управління має стратегічний характер, а його суб'єкти повинні мати стратегічне бачення, оскільки антикризове управління має здійснюватися, щоб запобігти банкрутству, подолати кризовий стан і сприяти усталеному розвитку підприємства в майбутньому.

На нашу думку, для підприємств корпоративного типу антикризове управління має бути імплементованим у загальну систему корпоративного управління. Це зумовлено специфічними рисами вітчизняної моделі корпоративного управління та корпоративних відносин, які передбачають наявність трьох груп учасників: власників, менеджменту корпорації та працівників.

Низка науковців вважають, що антикризове управління необхідно активізувати ще на початку функціонування підприємства, тобто під час його заснування система управління має передбачати потенційні ризики та загрози, і, відповідно, визначити стратегічні цілі, напрями та функції антикризового управління [1, с. 40].

Чим раніше менеджмент підприємства виявить ознаки кризи і розпочне здійснювати заходи антикризового управління, тим результат такого управління буде більш успішним [2]. Основним заходом запобігання банкрутству боржника є санація. Вітчизняне законодавство розрізняє поняття санації до відкриття провадження у справі про банкрутство і санації в межах судового провадження у справі про банкрутство боржника. У першому випадку санація трактується як «...система заходів щодо відновлення платоспроможності боржника, які може здійснювати засновник (учасник,

акціонер) боржника, власник майна (орган, уповноважений управляти майном) боржника, інші особи з метою запобігання банкрутству боржника шляхом вжиття організаційно-господарських, управлінських, інвестиційних, технічних, фінансово-економічних, правових заходів відповідно до законодавства до відкриття провадження у справі про банкрутство» [3].

У свою чергу, законодавчо визначеним методом стратегічного та корпоративного управління, а також санації підприємства, яке опинилося у кризовому стані, є реструктуризація, одним з видів якої є корпоративна реструктуризація, або реорганізація [4]. Корпоративна реструктуризація передбачає реорганізацію підприємства з метою зміни акціонерного капіталу, створення нових юридичних осіб і нову організаційно-правову форму діяльності. Саме такі зміни можуть відбуватися в результаті санації. Стратегічними напрямками здійснення санації можуть стати реорганізація для заміни неефективної системи управління, проведення ліквідації, модернізації, поглинання, даунсайзингу [5].

Висновки. Враховуючи сучасні умови невизначеності, нестабільність зовнішнього середовища, яке генерує різноманітні за природою ризики, що зумовлює кризові стани, сучасне корпоративне управління з стратегічного погляду має бути антикризовим «а priori», на постійній основі, виконувати функцію запобігання кризам, насамперед, фінансово-економічного характеру, та унеможливлення загрози банкрутства. Відтак, заходи санації в межах антикризового управління доцільніше застосовувати не в якості «ліків» від кризи та рятівного інструменту, а як запобіжний інструмент від загроз і ризиків. Отже, санація є стратегічним антикризовим інструментом корпоративного управління, оскільки дає можливість подолати, насамперед, фінансову кризу, і зберегти стратегічне призначення підприємства.

Список використаних джерел:

1. Антикризове корпоративне управління: теоретичні та прикладні аспекти / С. С. Гасанов, А. М. Штангрет, Я. В. Котляревський та ін. К. : ДНУ «Акад. фін. управління», 2012. 301 с.
2. Васьківська К. В., Гринчишин Я. М. Санація як інструмент антикризового управління підприємств. *Ел. наук. фах. видання «Ефективна економіка»*. 2021. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8664> (дата звернення: 11.02.2023). DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.2.9>
3. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України № 2597-VIII від 18.10.2018 р.; ред. від 01.01.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 12.02.2023).
4. Хромушина Л. Корпоративна реструктуризація підприємств як інструмент корпоративного управління. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-10> (дата звернення: 12.02.2023).
5. Мостенська Т. Л., Юрій Е. О. Роль реструктуризації та санації в антикризовому управлінні. *Ел. наук. фах. видання «Ефективна економіка»*. 2019. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7349> (дата звернення: 13.02.2023). DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.2.17>